

SÈRIE 5

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

L'estudiant ha d'escollir QUATRE dels CINC exercicis següents

Exercici 1:

Gràfic de la població catalana resident a l'estranger

[2,5 punts en total]

1.

a)

(0,25)

Aquesta tendència està motivada per la crisi financera i econòmica iniciada el 2008 i de la qual Espanya se'n va recuperar més lentament que d'altres països de l'entorn i que va afectar intensament sectors econòmics com la construcció, o molt dependents de la inversió pública, com la sanitat.

(0,50)

Població jove i ben formada va emigrar, principalment a altres països europeus, en busca de millors oportunitats laborals (metges, infermeres, enginyers, etc.).

(0,25)

b)

Al gràfic no s'observa biaix de gènere, ja que les xifres d'homes i dones que resideixen a l'estranger són pràcticament idèntiques.

Aquest fet es deu a que per una banda l'emigració es va produir per igual en persones del dos gèneres, i pel fet que a l'optar a feines qualificades va permetre l'emigració del conjunt de la unitat familiar.

(0,50)

2.

a)

Les causes estan en el dèficit crònic de la inversió de l'Estat en el sistema públic de recerca. Dèficit que es va agreujar en els anys de més impacte de la crisi econòmica i financera.

(0,25)

b)

Les conseqüències són les derivades del fenomen que es denomina com a "fuga de talent" que s'atribueix als països pobres o en vies de desenvolupament.

(0,25)

Consisteix en una descapitalització de la inversió feta en la formació de persones. És el país receptor el que es beneficia del coneixement adquirit per aquelles persones sense haver participat en la despesa que la seva formació ha comportat.

(0,50)

Exercici 2:

Gràfic sobre l'energia primària

[2,5 punts en total]

1.

a)

En el gràfic es pot observar com en aquests 29 anys el consum d'energia a Catalunya ha augmentat gairebé en un 50%. A partir del 2007 s'observa un descens per l'efecte de la crisi econòmica i a partir del 2014 el consum es recupera lentament.

Pel que fa a les diferents fonts d'energia primària podem observar:

El petroli continua sent la font d'energia primària més consumida a Catalunya, encara que el seu consum és manté més o menys constant, entre les 10.000 i 12500 ktep.

L'energia nuclear és la segona font d'energia primària més consumida a Catalunya. El seu consum s'ha mantingut també estable durant tot el període.

El gas natural és la font d'energia primària que ha tingut un augment més important. A l'inici del període la seva presència era molt reduïda i actualment ocupa un lloc destacat, ja que s'utilitza en la generació d'electricitat i en els usos domèstic i industrial.

Les fonts d'energia renovables continuen tenint un pes molt petit en el total del consum energètic a Catalunya, tot i el lleuger augment en aquest període.

La resta de fonts d'energia (carbó, elèctrica i residus industrials no renovables) tenen poca rellevància en el consum total.

La descripció és orientativa. Es valorarà que l'estudiant faci una descripció ordenada i que aportï informació sobre les diferents fonts d'energia. (0'50 punts en total)

b)

Es pot afirmar que Catalunya és energèticament dependent.

Catalunya no disposa de fonts d'energia pròpies. Gran part del consum d'energia primària (al voltant de dues terceres parts) prové del petroli i el gas natural, dues fonts d'energia que s'han d'importar. Es poden generar problemes d'abastiment i de pujada de preus, amb greus repercussions en l'economia del país.

(0,25)

Només una part molt petita (al voltant d'una tercera part) de l'energia que es consumeix es produeix a Catalunya, gràcies a l'energia nuclear i a les energies renovables. El

desenvolupament de les energies renovables és fonamental per reduir la dependència energètica de Catalunya.

(0'25)

c)

Catalunya no ha avançat prou en la transició energètica i la descarbonització.

El pes de les energies fòssils encara és molt important. El petroli continua sent la font d'energia més consumida i per tant continuen les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

Les energies renovables, no contaminants, tenen encara poca importància a Catalunya en el consum energètic. El desenvolupament de les energies renovables és fonamental per avançar en la transició energètica i la descarbonització.

(0,50)

2.

a)

La primera font d'energia renovable a Catalunya és l'energia hidroelèctrica, que supera la producció de la resta d'energies; seguida de l'energia eòlica i de l'energia solar fotovoltaica.

(0,25)

b)

Les energies renovables es van començar a utilitzar degut a:

- L'esgotament de les energies fòssils, els costos d'extracció, la dependència respecte dels països productors i els impactes ambientals que generen, etc.

L'alumne ha d'indicar, almenys, dues causes (0'25)

Les energies renovables tenen molts avantatges:

- Es poden produir de forma descentralitzada: el vent, el sol i l'aigua es troben pràcticament en qualsevol lloc del món.
- Redueixen la dependència energètica d'un país respecte dels països productors d'energies fòssils (petroli, gas natural i carbó).
- Són energies no contaminants, no emeten gasos efecte hivernacle.

L'alumne ha d'indicar, almenys, dos avantatges (0'25)

Les energies renovables també tenen alguns inconvenients:

- El desenvolupament tecnològic és encara incipient i actualment no són una alternativa real als combustibles fòssils.
- L'energia eòlica requereix unes condicions de vent determinades (velocitat, freqüència, etc.)
- Requereixen inversions importants en la construcció i manteniment de les infraestructures.
- Tenen un impacte sobre els paisatges natural, els sòls, la vegetació i la fauna (parcs eòlics, embassaments) i per això generen rebuig en alguns territoris.
- Les grans instal·lacions d'energies renovables poden condicionar o impedir altres usos de l'espai, com l'agricultura o el turisme.

L'alumne ha d'indicar, almenys, dos inconvenients (0'25)

Exercici 3 : Gràfic sobre l'aprofitament del sòl

[2,5 punts en total]

1.

L'alumnat hauria de respondre:

- La CA1 correspon a Cantàbria, la CA2 a Castella-Lleó i la CA3 a la Comunitat Valenciana (0,50 si indica bé les tres, 0,25 si només una).
- La justificació de cada cas hauria de tenir en compte, almenys, els següents fets/factors:
 - per a Cantàbria, la gran extensió de pastures permanents que possibilita el clima atlàntic i que dona lloc a la importància de la ramaderia extensiva.
 - per a la Comunitat Valenciana, cal indicar la gran importància dels llenyosos a causa del domini dels cítrics al regadiu i de la vinya, olivera i ametller al secà, adaptats a la sequera estival i la suavitat del clima mediterrani.
 - per a Castella-Lleó, cal fer notar la gran extensió d'herbacs a causa del clar domini del cereal, més adaptat al clima més fred de l'interior de la península.

(1,50 punts)

2.

L'alumnat hauria de respondre:

- Castella i Lleó es caracteritza per una dimensió mitjana de l'explotació força més gran que les altres comunitats (63,02 ha), ja que el cereal de secà dominant té uns rendiments força més baixos que altres conreus i per tant necessita més extensió que altres conreus per a poder mantenir una explotació agrícola rendible.
- Per contra, la Comunitat Valenciana té la menor dimensió mitjana (5,90 ha), ja que hi té força importància el conreu intensiu de regadiu (horta, cítrics) que té uns rendiments molt alts i, per tant, permet que moltes explotacions es puguin mantenir amb superfícies molt menors que les del cereal, per exemple.
- En una posició intermèdia hi ha Cantàbria, en què la producció bovina extensiva dominant requereix una superfície suficient per al ramat, tot i que es tracta en general de petits productors.

1 punt en total

Exercici 4: Mapa del grau d'ocupació hotelera

[2,5 punts en total]

1.

a)

Les 5 Comunitats Autònomes amb un grau d'ocupació turística igual o superior al 60 % són: Catalunya, Comunitat Valenciana, Illes Balears, Canàries i Comunitat de Madrid.

(0'05 punts per cada Comunitat esmentada, 0'25 punts en total)

b)

El turisme més destacat a Espanya és el turisme de sol i platja, també el turisme de ciutat o cultural urbà, ha guanyat molta importància a ciutats com Madrid i Barcelona.

Les destinacions més importants són les Comunitats Autònomes del litoral mediterrani i Canàries, i la temporada de major ocupació turística és l'estiu.

D'altra banda, la Comunitat de Madrid destaca pel turisme cultural urbà.

(0'50)

c)

Les Comunitats Autònomes amb un grau d'ocupació turística inferior al 50 % són Galícia, Principat d'Astúries, Castella i Lleó, Castella la Manxa, Extremadura, Comunitat Foral de Navarra, Aragó i La Rioja.

(0'05 punts per cada Comunitat Autònoma esmentada, 0'25 punts en total)

Els territoris amb un menor grau d'ocupació turística són en general de l'interior de la península, i queden al marge del turisme de sol i platja.

Les mesures per potenciar el turisme en aquestes zones i pal·liar els desequilibris territorials s'haurien de dirigir a potenciar el turisme alternatiu al model tradicional:

- Alguns turistes estan interessats en un tipus de turisme més sostenible i amb menys impacte sobre el medi ambient: Turisme rural, turisme esportiu, ecoturisme.
- Turisme cultural. Moltes regions espanyoles tenen una gran riquesa cultural i artística i monuments o espais naturals que són Patrimoni de la Humanitat.
- Turisme lligat a esdeveniments, tradicions o celebracions particulars de cada territori.

Proves d'accés a la Universitat 2024, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

- Millorar les infraestructures de transport per facilitar l'arribada de turistes en aquests espais (AVE, aeroports, carreteres i autopistes).
- Aquestes zones no estan condicionades per l'estacionalitat turística. Caldria promocionar, per part de les administracions, aquestes destinacions turístiques en qualsevol època de l'any.

(0'25 punts per cada mesura proposada, 0'50 punts en total)

(Es deixa al criteri del corrector la pertinència d'altres mesures)

2.

- La urbanització abusiva del litoral i la construcció d'infraestructures relacionades amb el turisme (apartaments, hotels, camps de golf, ports, etc.) destrueixen el medi natural i generen un gran impacte paisatgístic.
- La construcció de ports esportius i dics provoca la reducció de les platges.
- La massificació turística en algunes zones i en algunes èpoques concretes genera un consum molt elevat de recursos, especialment aigua (camps de golf, piscines) i pot haver-hi problemes de subministrament i depuració.
- La massificació turística en algunes zones i en algunes èpoques concretes genera molts residus.
- Contaminació de les aigües marines, degut a les activitats turístiques.
- Saturació de les vies de comunicació.
- Contaminació acústica.
- Pèrdua d'espais agrícoles per la instal·lació d'infraestructures relacionades amb el turisme.
- La construcció d'estacions d'esquí a les zones de muntanya ha ocupat zones abans boscoses o destinades a les activitats ramaderes i ha provocat l'erosió del sòl.
- L'actual model turístic és molt estacional, amb una gran ocupació a l'estiu i poca o molt poca la resta de l'any; cosa que provoca molta temporalitat i estacionalitat en els treballs del sector turístic, quan s'acaba la temporada turística es genera atur en el sector.
- Moltes de les feines del sector turístic no són especialitzades i els salaris són baixos.
- El turisme és una activitat molt sensible al context polític i econòmic internacional.
- L'impacte de les crisis (COVID), comporta un descens molt gran de turistes.

(

0'25 punts per cada impacte, 1 punt en total)

(Es deixa al criteri del corrector la pertinència d'altres mesures)

Exercici 5: Text sobre la globalització de la indústria tèxtil

[2,5 punts en total]

1.

L'alumne hauria d'esmentar com a mínim 4 de les idees següents, o d'altres que el corrector consideri pertinents:

- L'economia de mercat vetlla per la producció a través de les lleis de l'oferta i la demanda, de la llibertat de producció i de la competència cosa que implica poder produir qualsevol cosa en qualsevol lloc del món.
- L'objectiu final de l'economia de mercat, el benefici econòmic, passa per sobre de tota la resta.
- Els temes morals no estan inclosos dins el factors a tenir en compte en el moment de produir i per tant, la precarietat laboral de treballadors de països tercers, no es té massa en compte.
- La deslocalització industrial és un fet clau per entendre aquest procés.
- Tot i això les grans firmes tèxtils com les que s'esmenten es troben en la situació de negar que es produeix en països tercers i tot i que fa temps que plana el dubte sobre aquest tema.
- Les seus de les grans empreses son en països rics però el capital humà és format per treballadors de països pobres.
- Els beneficis principalment, van a parar als països rics.

0,25 per idea correctament exposada fins a un màxim d'1 punt.

2.

a)

L'alumne hauria de fer referència a:

- L'economia de mercat ha polaritzat l'economia mundial i ha fet que hi hagi un petit grup de països rics i un gran grup de països pobres.
- En els països rics hi ha progrés i benestar (alts valors de PIB, IDH...).. En els pobres, o no n'hi ha, o costa d'arribar-hi (es poden esmentar els BRICS: Brasil, Rússia, Índia, Xina Sudàfrica, com a països emergents, amb característiques tan de país ric com de país pobre).

Proves d'accés a la Universitat 2024, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

- A nivell econòmic la globalització ha exportat el model capitalista a per tot el planeta, propiciant la deslocalització, la desestructuració industrial i la lliure circulació de capitals.
- Molts països rics i alguns països emergents com la Xina, exploten els recursos dels països pobres en benefici propi, donant suport a règims corruptes que perpetuen la pobresa i afavoreixen els beneficis de les grans empreses multinacionals.

(0,25 per aspecte comentat fins a un màxim de 0,50 punts)

b)

L'alumne hauria d'exposar:

En els països rics:

- Són el 20% de la població mundial. La majoria es localitzen a l'hemisferi nord.
- Els països rics es caracteritzen pel desenvolupament econòmic, un alt nivell d'urbanització, una considerable estabilitat política i un creixement demogràfic exigü.
- Gaudeixen d'un elevat Producte Interior Brut (PIB) per càpita i també un Índex de Desenvolupament Humà (IDH) alt.
- Hi ha alguns països rics que suporten ajudes estatals importants (baixes laborals, maternitat, pensions...) i un sector públic també important (sanitat i educació). L'anomenat com a estat del benestar.

(0,10 per aspecte comentat, fins a un màxim de 0,20)

En els països pobres:

- Acullen el 80% de la població mundial. La majoria viuen a l'hemisferi sud (Àsia, Amèrica llatina i Àfrica).
- Hi ha països on la pobresa hi és endèmica (països subsaharians).
- Viuen bàsicament del sector agrari. El sector industrial hi és molt escàs o incipient.
- Hi ha deficiències molt importants en l'estabilitat política.
- No tenen garantides les polítiques d'ajuts estatals ni un sistema públic comparable al dels països rics.

(0,10 per aspecte comentat, fins a un màxim de 0,30)

(0,50 el total de la pregunta b)

3.

L'alumne hauria d'exposar almenys 5 de les idees següents, o d'altres que el corrector consideri adequades:

- La globalització ha generat una xarxa d'interrelacions absoluta en el fet econòmic i social.
- La globalització no ha aportat grans beneficis a la majoria d'habitants del planeta.
- Els països rics son causants en bona part de la pobresa dels països pobres. Tenen avantatges en els intercanvis comercials, que donen lloc al fenomen conegut com a "intercanvi desigual".
- Com a resultat de l'intercanvi desigual els països pobres es van empobrint i acumulant "deute extern" a favor dels països rics..
- Els països pobres estan sotmesos a una corrupció interna endèmica que no els facilita el progrés.
- La pobresa de molts països pobres és estructural, i en molts casos deguda a un sistema econòmic de tipus colonial que hi va imperar durant molts anys.

(0,10 per cada idea correcta, fins a un màxim de 0,50)